Cena 20 hal.

Adres wydawnictwa Kraków, Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174.458. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie koło Mor. Ostrawy. — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakł. Gel. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

# Nowy Dziennik

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austryi, Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech: Miesięcznie 4 K 50 h., kwartalnie 14 K 40 h. — Cena ogłoszeń 10 hal. za 1 mm łamu. — Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 218.

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Rok I. Kraków, poniedziałek 9. września 1918. Nr. 61.

## Wilson za syonizmem.

Londyn, 6. września. Tel.-Komp. „Times" donosi z Nowego Jorku: Prezydent Wilson wystosował do nadrabina Nowego Jorku list, w którym wyraża swoje zadowolenie z powodu postępów ruchu syjońskiego od czasu oświadczenia Balfourta o Palestynie. List Wilsona uważają jako wyraz zainteresowania Ameryki około ruchu syjońskiego, czego dowody dały już również Francya, Włochy i Anglia. Szczególnie wyraża Wilson swoje zadowolenie z powodu wydatnej działalności komisyi palestyńskiej pod przewodnictwem prof. Weitzmanna. Również z uznaniem odnosi się Wilson do pracy około uniwersytetu żydowskiego w Jerozolimie.

## Żydzi we Finlandyi.

Kopenhaga, 8. września. BK. Biuro Ritzaua. Kierownik żydowskiej akcyi kongresowej w Helsingforsie oświadcza, że żaden Żyd fiński nie został przez rząd fiński wypędzony i że ze strony rządu fińskiego nie było żadnych prześladowań Żydów.

## Kto zawinił, że w styczniu b. r. nie przyszło do układów pokojowych?

Berlin, 8. września. — Tel. wł. — Odnośnie do usiłowań pokojowych w styczniu b. r. (o których swego czasu donieśliśmy. Przyp. Red.) ogłasza »Vorwaerts« w związku z oświadczeniami Troelstry następujące autentyczne wiadomości: W styczniu br. usiłowano ze strony neutralnej doprowadzić do wymiany zdań między politykami niemieckimi a angielskimi. Ze strony angielskiej miał wziąć udział członek stronnictwa konserwatywnego, członek liberalnego i członek robotniczego, ze strony niemieckiej przedstawiciele stronnictw większości Fehrenbach, Haussmann i Ebert. Podstawą obrad miała być rezolucya niem. Sejmu Rzeszy i formuła Wilsona. Rząd niemiecki był o sprawie poinformowany. I po stronie przeciwnej zapatrywano się na rzecz z początku nie bez pewnej nadziei. Dopiero potem nastąpił zwrot, który wedle Troelstry przypisać należy osobistemu wpływowi Lloyd Georgea.

Jest pewnem, że Niemcy byli wówczas gotowi, zamiast pokoju w Brześciu przystąpić do ogólnych układów pokojowych. Dopiero wskutek opornego stanowiska koalicyi zyskali aneksyoniści w Niemczech przewagę. Angielscy imperyaliści ponoszą więc winę, że w styczniu br. nie przyszło do układów pokojowych.

## Hr. Karolyi o demokratyzacyi i pokoju.

Budapeszt, 7. września. Tel. wł. Przedsiębiorstwo gazetowe »Wyradat« zostało zamienione na tow. akcyjne. Na walnem zgromadzeniu konstytuującem wygłosił mowę hr. Karolyi, w której m. i. powiedział: Najważniejszą przesłanką pokoju na podstawie porozumienia byłoby, gdyby mocarstwa centralne dały dowód, że chcą naprawdę demokratycznej reformy swej państwowości i że ją szczerze wykonają. W takim razie wskazałby sobie platformę do porozumienia się z Wilsonem, który nie chce aneksów. Demokratyzacyi musimy sobie życzyć przedewszystkiem ze względu na nasze stosunki wewnętrzne, a także i ze względu na to, że tendencye pokojowe u narodów koalicyi niewątpliwie by wskutek tego wzrosły. Nie wierzymy, by Wilson dla nich chciał prowadzić wojnę aż do gorzkiego końca.

# Oświadczenie Wilsona w sprawie syonizmu.

# Stracenie Dory Kapłan. — Senzacyjna rozprawa w Tarnowie.

## Niemcy na nowych stanowiskach.

Wiedeń, 8. września. BK. Urzędowa donoszą:

Na froncie włoskim bardzo żywa czynność ciotnicza.

Zresztą nic ważnego.

Szef sztabu generalnego

Berlin, 8. września. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej, 8. września.

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

Oddziały piechoty przyniosły jeńca z linii belgijskich na zachód od Merckem. Na północ od Armentieres odparliśmy ponowne ataki Anglików. Na froncie bojowym stoimy wszędzie na naszych nowych stanowiskach. Nieprzyjaciel usiłował wczoraj zbliżyć się do nich ze znaczniejszemi siłami na południe od gościńca Peronne-Cambrai. Straże tylne wszczęły z nim walkę, ustąpiły jednak, walcząc, przed przemożnym wrogiem i odparły pod wieczór na zachód od linii Gouzeaucourt—Epehy—Templeaux gwałtowne ataki Po obu stronach Sommy następywał nieprzyjaciel i wczoraj tylko z wahaniem. Stoimy z nim na linii Vermand St. Simon i nad kanał. Crozard w kontakcie potyczkowym. Na północ od Aisny wzmocniła się walka działowa. Na zachód od Premontre—Brancourt rozbiły się silne nieprzyjacielskie ataki częściowe. Na południe od Ailetty natarł nieprzyjaciel do naszych linii na zachód od Vauxaillon. Silne ataki między Vauxaillon i na zachód od Vailly, które się do wieczora kilkakrotnie powtórzyły, zostały odparte. Między Aisną i Vesle osłabła czynność bojowa.

Pierwszy generał-kwatermistrz
LUDENDORFF.

## Komunikat wieczorny.

Berlin, 8. września. Urzędowo 8. bm. wieczór: Z frontu bojów nic nowego.

## Komunikat turecki.

Konstantynopel, 7. września. BK. Urzędowy komunikat głównej kwatery tureckiej z dnia 7. bm.:

Front palestyński: Na naszem lewem skrzydle wykonaliśmy udały atak przeciw kawaleryi nieprzyjacielskiej na zachód od Jordanu i na południowy zachód od Nabre Vendi. Na północny wschód od ujścia Jordanu został atakujący nieprzyjacielski pułk kawaleryi zupełnie zniszczony, tak samo inny, nasze pozycye atakujący pułk kawaleryi, który w ucieczce cofnął się przed naszym ogniem. Kilku nieranionych jeńców, wiele koni i broni unieśliśmy.

Na innych frontach tylko nieznaczny obustronny ogień działowy. Na linii kolei Hedżas koło Dręzardun rozpędziliśmy podchodzące nieprzyjacielskie oddziały wywiadowcze.

## Atak lotniczy na Villach.

Wiedeń, 8. września. BK. Wojenna kwatera prasowa: Dnia 7. września o godz. 9.25 przedpoł. usiłowali 3 lotnicy nieprzyjacielscy, przybywający z doliny Gail, zaatakować Villach. Aparaty lotnicze zostały przyjęte gwałtownym ogniem. Nasi lotnicy obronni odparli nieprzyjaciela od miasta i zmusili go do odwrotu. Nieprzyjaciel zdołał dlatego zrzucić tylko w pospiechu kilka bomb, z których jedynie dwie eksplodowały nie czyniąc znaczniejszej szkody.

## Storpedowanie parowca „Kronprinzessin Cäcilie"

Waszyngton, 7. września. Urzędowo donoszą: Po[illegible] „M[illegible] Vernon", uprzednio „Kronprinzessin Caecilie", został storpedowany w czwartek 5. bm. w drodze powrotnej do Ameryki 300 mil od wybrzeża francuskiego. O[illegible] udało się dostać się do portu. Straty w ludziach nizme. (Parowiec „Kronpr. Caecilie", 19.503 ton brutto, należał do półn.-niem. Lloydu, w 1914 r. przy wybuchu wojny [illegible] się na pełnem morzu, i aby nie wpaść do rąk Anglikom, zawrócił wówczas do Ameryki. 5. lutego 1917 został w Bostonie skonfiskowany przez rząd amerykański.)

## Nowe machinacye rumuńskie przeciw mocarstwom centralnym.

Wiedeń, 8. września. Tel. wł. W rozmowie z przewodniczącym komisyi finansowej delegacyi posłem dr. Langenhanem, oświadczył hr. Burian, że [illegible] z żywszem [illegible] nadto zjawiły się w delegacyach. Spodziewa się, że to [illegible] moż[illegible] w [illegible] Gdyby to z powodu ró[illegible] lub innych [illegible] było [illegible] w tym [illegible] sposobność [illegible] poinformowania [illegible] o aktualnych [illegible] Poseł Langenhan [illegible] hr. Buriana, czy prawdą jest, że w [illegible] pobytu króla rumuńskiego i [illegible] czynników rumuńskich [illegible] ponownego [illegible] przeciw mocarstwom centralnym. Hr. Burian odpowiedział [illegible] — co prawda — nie powinno [illegible] pewne [illegible] w [illegible] sferach Rumunii, nie zależnych [illegible] i że w razie potrzeby z całą energią wystąpi przeciw tego rodzaju agitacyi.

## Śledztwa w Rumunii.

Bukareszt, 7. września. B. K. Parlamentarna komisya śledcza, która kieruje o oskarżeniem przeciw dawnemu rządowi, za rządzila aresztowanie byłego szefa bukareszteńskiej policyi, Rafaela. Rafael był jednym z najczynniejszych agentów w służbie Panaitescusa. — »Renasterea« donosi z karyery Panaitescusa, że pewnego pięknego dnia, nie zadowolony z podrzędnej roli, którą odgrywał, polecił on swoim ludziom, zainscenizować próbę generalną do zamachu na króla Karola w okolicy Bukaresztu, który to atak miał później odkryć. Wkrótce potem kazał on w Giurgiu odnaleźć bombę, podłożoną rzekomo przeciw królowi Karolowi, który właśnie miał przedsięwziąć podróż na Dunaju. W ten sposób udało mu się o tyle przypisać mniej wyszczególnić się, że corocznie stawiano mu do dyspozycyi bardzo wielkie sumy, dla zagwarantowania bezpieczeństwa politycznego, — w kraju, który wcale nie znał zamachów politycznych, o ile nie rozchodziło o wykorzenienie w prasie i na zgromadzeniach.

## Stracenie Dory Kapłan

Berlin, 8. września. Tel. wł. „Lokal Anzeiger" donosi z Hamburga: Wedle „Hamb. Fremdenblatt" został 4. września wykonany wyrok śmierci na sprawczyni zamachu na Lenina, Dorze Kapłan.

## Represye w Rosyi.

Petersburg, 7. września. Urzędowo donoszą, że w odwecie za zamordowanie Uryckiego rozstrzelano dotychczas 512 t. z. kontrrewolucyonistów, wśród nich 10 socyalrewolucyonistów z prawicy. Ich imion dotychczas nie ogłoszono. Ogłoszono pierwszą listę zakładników cywilnych, mających być rozstrzelanymi na wypadek nowego zamachu. Lista ta obejmuje 121 imion, przeważnie byłych oficerów, wśród nich wielkiego ks. Dymitra Konstantynowicza, Pawła Aleksandrowicza, Mikołaja Michajłowicza, Jerzego Michajłowicza i Gabryela Konstantynowicza, dalej Werchowskiego, min. wojny w gabinecie Kerenskiego, Palczyńskiego, min. w gabinecie Kerenskiego, Ks. Szachowskiego i kilku innych wybitnych bankierów, kilku oficerów serbskich i socyalrewolucyonistów z prawicy, byłego Austryaka Proppera, wydawcę gazety giełdowej, komendanta korpusu kawaleryi Nachiczewanskiego, komendanta 16. korp. art. gen. Baranzowa, komend. 1. korp. gwardyi, hr. Potockiego, hr. Sabello gen. por. Komarowa, i gen. Wintulowa i Tesla. W Smoleńsku rozstrzelano w odwecie za zamach na Lenina 34 wielkich właścicieli dóbr i byłego archimandrytę monasterskiego, Makarego.

## Urzędnicy rządów koalicy opuszczają Moskwę.

Kopenhaga, 7. września. BK. We środę przybyli do Haparandy jap. attache wojskowy, japoński konsul generalny i 7 innych urzędników konsularnych z Moskwy, aby przez Anglię powrócić do Japonii.

Wczoraj przybyło do Haparandy 300 Amerykanów i Włochów, wśród nich personal ambasady obu krajów, jakoteż wszyscy urzędnicy banku amerykańskiego w Moskwie.

## Japończycy na Amurze.

Władywostok, 7. września. BK. Reuter. Japończycy zajęli Chabarowsk.

Tokio, 7. września. BK. Reuter. Japończycy nie napotkali w swoim pochodzie na Chabarowsk żadnego śladu nieprzyjaciela. Na południe od kolei żelaznej Iman były mosty na Tonga-Iman nieuszkodzone. Tylko mniejsze mosty były uszkodzone. Nieprzyjacielska kawalerya została na południowy wschód od Handszuli pobita i ku północy rozpędzona.

## Włosi w Rosyi.

Rzym, 7. września. BK. Donoszą, że kontyngent włoski przybył do jednego z północnych portów rosyjskich.

## Carowa i jej syn żyją.

Berlin, 7. września. — Tel. wł. — Jak się dowiaduje korespondent »Morgen«, są pogłoski o rzekomem zamordowaniu carowej i jej syna nieprawdziwe. Oboje są zdrowi.. Usiłowania rządu hiszpańskiego o wydobycie carowej i jej syna z obecnie niebezpieczeństwa są na dobrej drodze. Należy jeszcze tylko załatwić kilka formal

ności, co potrwa kilka dni. Carowa i jej syn udadzą się następnie do Hiszpanii.

## Wyjazd Skoropadskiego do gł. kwatery.

Berlin, 8. września. B. K. — Hetman Ukrainy udał się dziś wieczór ze swą świtą do wielkiej kwatery.

## Cel berlińskiej podróży Łysoguba.

Kijów, 7. września. BK. Prezydent ministrów Łysogub oświadczył zastępcom prasy niemieckiej, iż celem jego podróży jest prosić Niemcy o pośrednictwo w przyspieszeniu ukraińsko-rosyjskich układów pokojowych. — Niemcy mają się na to zgodzić.

Jak biuro Wolffa dowiaduje się ze strony [illegible], istnieje też po stronie rosyjskiej życzenie doprowadzenia możliwie szybko układów pokojowych do końca.

## Ambasador hiszpański we Wiedniu.

Wiedeń, 8. września. BK. Ambasador hiszpański Don Antonio Castro y Casaleiz przybył 7. bm. z Koenigswart do Wiednia.

## O odszkodowania w Rumunii.

Bukareszt, 8. września. BK. Według doniesienia organu rządowego, „Steagul", zamianowała rumuńska rada ministrów 8 sędziów pokojowych, mających zastępować państwo rumuńskie w komisyach rozjemczych, które są przeznaczone do uregulowania kwestyi odszkodowania i internowania, lub pokrzywdzonych poddanych mocarstw centr. Według tego planu zawarto układ tymczasowy w celu uregulowania sprawy na tej drodze, zanim musiałoby się przejść do uciążliwej metody komisyi międzynarodowych z neutralnym na czele.

## Ustąpienie ministra rolnictwa z powodu rewelacyi komisyi odbudowy.

Wiedeń, 8. września. Tel. wł. Jak słychać w kołach parlamentarnych, ustąpi minister rolnictwa hr. Sylwa-Tarouca z powodu rewelacyi komisyi odbudowy o gospodarce drzewnej ministerstwa rolnictwa, które cały wyrąb drzew w domenach państwowych sprzedało na 10 lat osobom prywatnym o dziś zmuszone jest dla celów odbudowy kupować drzewo po olbrzymich cenach. Szkodę jaką państwo z tego powodu poniosło przy odbudowie Galicyi, oblicza [illegible] miliard i 50 milionów koron.

## Dr. Spitzmüller — wspólnym ministrem skarbu.

Wiedeń, 8. września. Tel. wł. Z kół miarodajnych donoszą, że wkrótce nastąpi zmiana w osobie wspólnego ministra skarbu. Hr. Burian, który obecnie dzierży teki ministra spraw zagranicznych i wspólnych finansów, odstąpi tę ostatnią byłemu austr. ministrowi skarbu dr. Aleksandrowi Spitzmuellerowi. W rozmowie z posłem Langenhanem potwierdził hr. Burian, że w najbliższych dniach nastąpi nominacya wspólnego ministra skarbu.

## Król bawarski w Sofii.

Sofia, 7. września. B. K. Bułg. agencya telegr. donosi, że król Ludwik bawarski przybył dzisiaj do Sofii. Na dworcu oczekiwali go car Ferdynand, następca tronu Borys i prezydent ministrów Malinow z członkami gabinetu, misye dyplomatyczne państw sprzymierzonych i wysocy oficerowie niemieccy. U wejścia do miasta pod bramą tryumfalną przyjął króla bawarskiego burmistrz chlebem i solą. Wieczór odbyło się na cześć króla wielkie przyjęcie.

## Komunikaty koalicyi.

Wiedeń, 8. września. BK. Wojenna kwatera prasowa: Nieprzyjacielskie komunikaty sztabów generalnych:

### WŁOCHY.

Wczoraj rano wykonały wojska francuskie na wschód od Asiago po krótkiem, ale gwałtownem przygotowaniu działowem niespodziany atak na linie nieprzyjacielskie na Sisemol, przyczem zniszczyły po ożywionej walce załogi oraz nieprzyjacielskie urządzenia obronne i powróciły z 47 jeńcami. W dolinie Concei (Judikaria) i w dolinie Astico odparliśmy oddziały nieprzyjacielskie od naszych straży przednich. W dolinie Francela odebrały patrole wywiadowcze nieprzyjacielowi materyał i broń. W okolicy Grappa usiłowały nieprzyjacielskie oddziały szturmowe trzy razy atakować nasze linie nad Solarolo, zostały jednak gładko odparte i ujęte przez skuteczny ogień naszych bateryi.

### ALBANIA.

Dnia 5. i 6. września wykonały morskie aparaty lotnicze i angielskie aeroplany kilkakrotnie bombardowania, przyczem wyrządziły nieprzyjacielowi ciężkie straty i wielką szkodę.

### FRANCYA.

7. września popoł. Od Sommy aż do Oisy kontynuowały wojska francuskie pościg przez całą noc, łamiąc miejscowy opór tuż za nieprzyjacielskiemi strażami tylnemi. Na obu stronach Sommy zajęli Francuzi Piton, Sommotte, Eaucourt, Dury i Oleзy (5 km. na wschód od Ham). Dalej na południe trzymają Francuzi Cugny i dosięgli zachodniego brzegu lasu Genglis (?). Na północ od Oisy wtargnęły wojska francuskie do Dergniere. — Posuwamy się na wschód od tego miasta, nad linią kolei żelaznej i nad kanałem. Na północ od dolnej Ailetty jest las Coucy całkowicie w naszem posiadaniu, tak samo zdobyte po ostrej walce Batisis. Francuzi przekroczyli Quincy, Bassee i wsie Culers i Bassoles. — Na południe od Ailetty są Nanteuil la Fosse i Fort Conde nad Aisną w naszem posiadaniu.

Na północ od Vesle żadnych zmian.

Wiedeń, 8 września. BK. Wojenna kwatera prasowa: Komunikat francuski z 7. bm. wieczór. W ciągu dnia dosięgło natarcie naszych wojsk na froncie Sommy głębokości 7 do 8 km. Nieprzyjaciel, którego opór miejscami jest złamany, nie zdołał mimo wszelkich [illegible] przeszkodzić naszemu przejściu przez kanał St. Quentin, który nasze wojska przekroczyły po twardej walce koło Pont Dugny i St. Simon. Obie te miejscowości są w naszem posiadaniu. Od północy na południe stoimy na ogólnej linii: na zachód od Wauks, Fuglires, eHuppecourt, na wschód od Pont Dugny i St. Simon, Avesnes, na zachód od Jussy, i na [illegible] Hapin, Terelne Amigny, Rouy. Po 1 do [illegible] Nieprzyjaciel pozostawił nam wszędzie bardzo ważny materyał.

### ANGLIA.

Londyn, 7. września. K. B. Komunikat urzędowy z 7. bm.: Nasze wojska poczyniły wczoraj i dziś w nocy dalsze postępy na wschód i północny wschód od Peronne. Zajęły Hancourt, Sorel i Metz en Couture. Na północ od ostatniej miejscowości wtargnęły do zachodnich części lasu Havrincourt. Wzięły do niewoli pewną liczbę jeńców. Na północ od kanału La Bassee zyskały nasze patrole na terenie w pozycyach niemieckich koło Ganteleux (?) i Violaines. Dalej na północ wykonaliśmy wczoraj wieczór mniejsze udałe przedsięwzięcie koło wzgórza 63 i Vulverghem, którego rezultatem było 50 jeńców i przesunięcie naszych linii na krótkiej przestrzeni kierunku w Messines.

# KRONIKA.

Kraków, 9. września.

**Dodatek literacki** naszego pisma musiał dzisiaj odpaść z powodów redakcyjnych.

— **W sprawie poboru chleba.** Magistrat komunikuje: Sprzedaż chleba w piekarniach wybranych na nowy okres poboru rozpocznie się od dnia 10. września b. r. Ponieważ wojenny zakład obrotu zbożem nie dostarcza miastu mąki w ilości potrzebnej na pełne racye chleba, będzie aż do zwiększenia przydziału mąki wydawany chleb w racyach dotychczasowych. Wykaz piekarń wyznaczonych do wypieku chleba dla odbiorców zapisanych u piekarzy, którzy nie zebrali zamówień na przepisaną ilość chleba, będzie ogłoszony w poniedziałek 9. b. m.

— **Sprzedaż ziemniaków.** Miejskie biuro aprowizacyjne zawiadamia, że sprzedaż ziemniaków odbywa się w kramach i w sklepach miejskich w dowolnej ilości.

Związki spożywcze, restauracye i inni mogą zakupić ziemniaki w miejskiem biurze aprowizacyjnem, ulica Poselska l. 12.

— **Zwalczanie lichwy.** W poniedziałek o godzinie 4. po południu odbędzie się w biurze delegata Biesiadeckiego konferencya reprezentantów władz krakowskich w sprawie zwalczania lichwy towarowej i żywnościowej w mieście. Jak się dowiadujemy, starosta, dr. Studziński, przedłoży szereg wniosków w tej niezmiernie ważnej i aktualnej sprawie, gdyż faktycznie orgie kchwiarskie budzą już grozę nie tylko u nas, ale w całym kraju.

— **Zbiórka publiczna w Krakowie** na żyd. sieroty wojenne i cierpiących niedostatek w Palestynie. We środę, dn. 11. września, odbędzie się za zezwoleniem Magistratu na ulicach m. Krakowa zbiórka na rzecz żyd. sierót wojennych oraz głodnych w Palestynie. Komitet pań energicznie pracuje nad zorganizowaniem tej zbiórki. Zgłoszenia do obsadzenia stolików przyjmuje p. Dr. Izydor Krengel, Grodzka 32. Nr. tel. 3055. Redakcya nasza chętnie pośredniczy w odbiorze datków na powyższy cel. Dotąd złożyli pp.: Dr. Leon Ader 100 kor., Chiel Teitelbaum 100 kor.

— **Świadczenia wojenne.** Dziennik ustaw państwa ogłosił uchwaloną przez Radę państwa ustawę o odszkodowaniu za świadczenia wojenne z 13 sierpnia 1918. Ustawa ta jest uzupełnieniem ustawy o świadczeniach wojennych z 26 grudnia 1912 i uznaje obowiązek zapłacenia za świadczenia wojenne w następujących 3 wypadkach: jeżeli skutkiem zarządzenia wojskowego zniszczone zostały środki transportowe lub inne rzeczy ruchome; jeżeli nieruchomości były użytkowane, uszkodzone lub zniszczone, o ile uszkodzenie lub zniszczenie nie nastąpiło przez ostrzeliwanie lub inne działania wojenne; jeżeli prawo posiadania i rozporządzalności naturaliów lub innych pomocniczych środków wojennych zostało odebrane właścicielowi przez wojskową władzę lub na jej polecenie i przedmioty te wpadły w ręce nieprzyjaciela. Ustawa ta obowiązuje od dnia ogłoszenia.

— **Pożyczki wojenne dla właścicieli domów.** Galicyjski miejski wojenny Zakład kredytowy w Krakowie zwraca ponownie uwagę właścicieli realności, żądających od niego udzielenia kredytu hipotecznego, że do podania należy dołączyć:

1. wyciąg hipoteczny realności zaofiarowanej, jako zabezpieczenie, tudzież arkusz posiadłości gruntowej.

2. Poświadczenie instytucyi kredytowej, względnie innego wierzyciela hipotecznego, u którego raty pożyczkowe, kredyt budowlany, lub inny kredyt zalega, co do wysokości zaległości ratalnych tak w kapitale, jak odsetkach i wysokości opłacanego procentu (stopy procentowej), tudzież co do reszty kapitału dłużnego, a ponadto poświadczenie odnośnej instytucyi kredytowej co do wartości realności, przyjętej przy udzieleniu pożyczki i to osobno wartości gruntu, a osobno budynków.

3. Urzędowy wykaz zaległości podatkowych i należytościowych, względnie podać ich wysokość przy przedłożeniu książeczek podatkowych.

4) Policę ubezpieczenia realności od ognia.

5. Wyszczególnienie rodzaju i wysokości szkód (utrata czynszów w czasie wojennym), przyczem należy podać, jakie czynsze przynosiła realność przed wybuchem wojny, a jakie obecnie przynosi wraz z podaniem, czy i kiedy zgłoszono u władzy podatkowej »próżnostanie« mieszkań, względnie należy w inny sposób uwiarygodnić wysokość poniesionych szkód pośrednich.

6. Przy kredytach inwestycyjnych kosztorys zamierzonych inwestycyi, sporządzony przez fachowca, względnie wykaz kosztów konserwacyi. Uwzględnione będą tylko inwestycye konieczne, celem utrzymania realności w stanie, zdatnym do użytku.

7. Przy kredytach sustentacyjnych wykaz członków rodziny i uzasadnienie konieczności kredytu.

8. Podać zawód lub zatrudnienie, tudzież stosunki majątkowe i zarobkowe żądającego kredytu.

Nienależycie zdstruowane wnioski zostaną zwrócone, jako nie nadające się do merytorycznego załatwienia.

— **Czy asekuracyjne towarzystwa płacą za szkody, wynikłe z demonstracyi?** Zasadniczą kwestyę rozstrzygnął w tych dniach najwyższy trybunał w sprawie odszkodowań za straty, poniesione podczas rozruchów i demonstracyi ulicznych, jakie wynikły w dniu wypowiedzenia wojny w Tryeście. Podczas tych demonstracyi gromadka ludzi rzuciła się na sklepy i mieszkania włoskich poddanych, demolując je i niszcząc. Jeden z poddanych włoskich, któremu zamknięty sklep rozbito i zrabowano, zażądał od Tow. asekuracyjnego odszkodowania.

Otóż obecnie najwyższy trybunał zatwierdził wyrok sądów tryesteńskich, orzekający, że Towarzystwa asekuracyjne mają prawo wyłączać ze swych ubezpieczeń szkody, wynikłe z wojny, rozruchów, demonstracyi ulicznych itd.

— **Polacy w Holandyi.** Haga, 24. sierpnia 1918. W tych dniach zostało wydane rozporządzenie w Holandyi, obostrzające znacznie obowiązki meldowania się i legitymowania się obcych. Rozporządzenie to wywołuje potrzebę wydawania świadectw przynależności do państwa polskiego.

Polacy w Holandyi mogą się zgłaszać po odnośne certyfikaty przynależności do Biura Departamentu Stanu w Holandyi, w Hadze ulica Nassau Odijokstraat 42, w godzinach przedpołudniowych.

— **Zagraniczne przekazy pieniężne.** Galicyjska dyrekcya poczt ogłasza:

Według reskryptu ministerstwa handlu z dnia 4. b. m., najwyższa kwota, na jaką może opiewać obecnie przekaz do Bułgaryi, wynosi 400 lewa, do Danii, Norwegii i Szwecyi 150 kronerów, do Niemiec, Belgii i Warszawy z obszarem naczelnej komendy wschodu 300 marek, do Niederlandów 100 guldenów, do Szwajcaryi i Luksemburgu 200 franków, do Turcyi 1000 piastrów. Przyjmowanie przesyłek powziatkowych i zleceń pocztowych do zagranicy zostało zastanowione.

— **Zniesienie ograniczeń poczt.** Dyrekcya poczt komunikuje: Ograniczenia jakie dotychczas obowiązywały w ruchu pakietowym z Bukowiną mianowicie: dopuszczanie do transportu pakietów najwyżej 5 kg. ograniczenie ich rozmiarów na 60 cm., niedopuszczalność pakietów pospiesznych, zostały obecnie zniesione.

— **Ruch pakietów między Austrya a Finlandyą.** Dyr. poczt komunikuje: Do Finlandyi wolno odtąd wysyłać także pakiety, drogą przez Niemcy i Kraje bałtyckie. Dopuszczalna najwyższa waga pakietów wynosi 5 kg. a opłata 2 K. 55 hal.

— **Ogólny zakaz wywozu ze Szwajcaryi.** N. Zuer. Zeitung« donosi z Berna, że rząd szwajcarski zabronił wywozu wszystkich artykułów i wyrobów ze Szwajcaryi. Zakaz ten obowiązuje od ósmego września. Nad ścisłem wykonaniem tego ma czuwać departament cłowy.

— **Losowania.** Przy ciągnieniu węgierskich losów Czerwonego Krzyża główna wygrana 20.000 koron padła na ser. 2678 nr. 36; po 1000 kor. wygrały ser. 952 nr. 2 i ser. 5218 nr. 44.

Przy ciągnieniu wiedeńskich losów komunalnych z r. 1874 główna wygrana 300.000 kor. padła na ser. 349 nr. 88, druga wygrana 20.000 kor. na ser. 697 nr. 52, trzecia wygrana 10.000 na ser. 422 nr. 55.

— **Matura.** W gimnazyum realnem (IV.) odbędzie się egzamin dojrzałości jesienny w następujących częściach: a) matura mała w dniach 11, 12 i 13 bm., b) maurta piśmienna w dniach 17, 18 i 19 bm., c) matura ustna od 25 bm. począwszy. Abituryenci i eksterniści, dopuszczeni do tego egzaminu, mają się zgłosić w godzinie urzędowej (11—12) najpóźniej dnia 10. bm. i złożyć brakujące dokumenta, nadto przepisaną taksę 50 K.

W gimnazyum III. (Sobieskiego 9) odbędzie się egzamin dojrzałości dnia 16 i 17 i 18 września w części piśmiennej, a 23. września w części ustnej.

— **Znalezione przedmioty.** Magistrat ogłasza wykaz znalezionych przedmiotów za miesiąc luty, marzec, kwiecień b. r., oraz zakwestyonowanych przedmiotów podejrzanego pochodzenia. Magistrat wzywa właścicieli powyższych przedmiotów, aby, o ile mogą dowieść prawa własności, zechcieli zgłosić się po odbiór tych rzeczy do biura wydziału V b. magistratu (nowa oficyna, II piętro, Nr. drzwi 27) w godzinach między 12 a 1 w południe codziennie, z wyjątkiem świąt i niedziel. W razie przeciwnym przedmioty te wydane będą znalazcom, po upływie 3 lat przejdą na ich własność lub też sprzeda się je w drodze licytacyi, przyczem nadmienia się, że przedmioty ulegające łatwo zniszczeniu, jak części odzieży, zostaną sprzedane w drodze licytacyi w 2 miesiące, licząc od dnia ogłoszenia.

— **Skradzione łupy.** We środę o godzinie 4—6 po południu będzie można oglądać w sali raportowej biura policyjnego przy ulicy Kanoniczej odebrane włamywaczom łupy, jak: ubrania, bieliznę itd.

# Ważniejsze wiadomości z piątku i soboty.

### Na widowni boju.

We Włoszech odparły nasze wojska atak Włochów i Francuzów na płaskowyżu Asiago. Nieprzyjaciela, który wtargnął do pierwszej linii na zachód od Monte Sisemol, wyparły nasze wojska w kontrnatarciu. W Albanii nic nowego.

Na froncie francuskim odparli Niemcy między Ypern i La Bassee kilkakrotnie ataki angielskie. Koło gościńca Bapaume—Cambrai i w lesie Havrincourt gwałtowne potyczki. Nad Sommą i Oisą ruszył nieprzyjaciel do ataku. Żywe również walki między Oisą i Aisną. Na wschód o Vailly stali Niemcy nad Aisną w kontakcie potyczkowym z nieprzyjacielem, którego ogółem wszędzie odparto.

Na froncie palestyńskim atakowali Anglicy na zachód od drogi Jerozolima—Nablus. Turcy atak odparli. W obszarze Jordanu panował spokój.

•

### Sprawy polskie.

Pobyt sekr. stanu Hintzego we Wiedniu nie przyniósł ze sobą rozstrzygnięcia w sprawie polskiej. Dalsze rokowania toczyć się będą kolejno w Berlinie i we Wiedniu. Decyzya definitywna ma nastąpić przy współudziale reprezentantów rządu polskiego. Hr. Burian obstaje stanowczo przy rozwiązaniu austro-polskiem. Mimo to słychać, że nastąpiło pewne zbliżenie między stanowiskiem Austryi i Niemiec. Oba państwa mają przedewszystkiem wypracować szczegółowo plany swoich projektów, a dopiero potem zapadnie decyzya. Obrady potrwają w każdym razie jeszcze kilka miesięcy.

Wzwiązku z dymisyą prez. min. Steczkowskiego odroczoną została dekretem z 5. bm. Rada Stanu. Jako kandydatów na premiera wymieniają ks. Radziwiłła, Kucharzewskiego i Pomorskiego.

•

### Zatarg niemiecko-hiszpański.

Rząd niemiecki nie wręczył dotychczas, jak słychać, rządowi hiszpańskiemu odpowiedzi na jego notę. Hiszpańskie koła polityczne śledzą spokojnie rozwój wypadków. W wywiodzie, udzielonym 5. bm. wiedeńskiemu korespondentowi gazet madryckich, oświadczył sekr. stanu Hintze, że Niemcy starają się zgodliwie załatwić wszelkie dyferencye i spodziewają się tego samego w Hiszpanii. Przyczyną konfliktu ma być — jak niedwuznacznie oświadcza »Times« — napór koalicyi na Hiszpanię, grożący jej interwencyą militarną, jeśli nie zerwie z Niemcami lub przynajmniej nie skonfiskuje w swoich portach okrętów niemieckich i nie odda ich do użytku koalicyi.

•

### Z Rosyi.

Bolszewicy wydobywają na światło dzienne coraz nowe dowody czynnej akcyi koalicyi w Rosyi celem usunięcia obecnego rządu i sprowokowania wojny z Niemcami. »Izwestija« podaje, iż za wiedzą nadzwyczajnej komisyi utworzonym został pozornie łotewski komitet narodowy, który godził się na życzenia Lokharta. Mąż zaufania komitetu jednak otrzymane pieniądze (700 tysięcy rubli) i, co ważniejsze, wszystkie wiadomości wydał rządowi. »Prawda« konstatuje, że sytuacya w Rosyi jest bardzo poważna. Oburzenie przeciw koalicyi jest ogólne. Organ rządowy donosi, iż rząd sowjetów już w najbliższych dniach będzie musiał wypowiedzieć wojnę Anglii i Francyi. »Handelsblad« donosi też z Londynu, że rząd angielski z powodu nieotrzymania zadośćuczynienia za zamordowanie kapitana Groniego podczas strzelaniny w ambasadzie angielskiej w Petersburgu, wypowie wojnę Rosyi. Tymczasem odbywają się na podstawie dekretu rządu bolszewickiego masowe aresztowania wśród rewolucyjnych socyalistów, partyi mieszczańskich, a nawet wyższego duchowieństwa, ponieważ patryarcha moskiewski wmieszany jest w spisek angielski. W Petersburgu aresztowano całą rodzinę Kiereńskiego. Pisma medyolańskie donoszą, że Kiereński sam 2. bm. wyjechał do Ameryki.

O stanie zdrowia Lenina donoszą z Moskwy, że nastąpiło pewne polepszenie. Wedle prywatnych informacyi wiedeńskich rządy mocarstw centralnych wyraziły wobec rządu moskiewskiego swoje współczucie z powodu zamachu [illegible] o [illegible] o tego [illegible] [illegible]

Korespondent sztokholmski »Telegraphen-Union« donosi, iż sprawczyni zamachu na Lenina, Dora Kaplan, ciężko zaniemogła, tak, że musiano ją odprowadzić do lazaretu więziennego. Zachodzi poważna obawa o jej życie.

W Berlinie nastąpiła ratyfikacya niemiecko-rosyjskich traktatów dodatkowych, których treść poniżej podajemy:

**Berlin**, 7 września. BK. Biuro Wolffa ogłasza niemiecko-rosyjskie traktaty dodatkowe. Według tychże na wszystkich frontach, na których stoją naprzeciw siebie niemieckie i rosyjskie wojska, mają, o ile to dotąd nie nastąpiło, utworzyć niemiecko-rosyjskie komisye celem ustalenia linii demarkacyjnej. Bliższe szczegóły mają ustalić obustronni wodzowie wojsk. Niemcy opróżnią obsadzony teren na wschód od Berezyny w miarę spłat, jakie Rosya od dnia dzisiejszego ma uiszczać w myśl art. 2. niem.-ros. ugody finansowej.

Rosya użyje natychmiast wszelkich rozporządzalnych środków celem wydalenia z północno-rosyjskich obszarów koalicyjnych sił bojowych. Niemcy obejmują gwarancyę, że w czasie tych operacyi nie nastąpi żaden atak ze strony finlandzkiej na obszary rosyjskie, a szczególnie na Petersburg.

### Oderwanie Estonii, Inflant, Kurlandyi i Litwy.

Rosya, uznając istniejące faktycznie stosunki w Estonii i Inflantach, zrzeka się prawa zwierzchności nad tymi obszarami, tudzież wszelkiego mieszania się w ich wewnętrzne stosunki.

Niemcy opróżnią obsadzone obszary rosyjskie nad Morzem Czarnem, poza Kaukazem, po ratyfikacyi traktatu pokojowego, jaki ma być zawarty między Rosyę i Ukrainą. — Dopóki zagłębienie dońskie obsadzone jest przez wojska niemieckie, otrzyma Rosya miesięcznie z wydobytego tam węgla 3 razy większą ilość ton od danej Niemcom z obszaru Baku ilości nafty, i 4 razy większą ilość ton za dostawy benzyny.

Rosya oświadcza zgodę na uznanie Gruzyi przez Niemcy za samodzielne państwo. Rosya będzie popierała wszelkiemi siłami produkcyę nafty w obszarze Baku i z uzyskanych ilości odda Niemcom czwartą część, miesięcznie jednakże przynajmniej ilość ton, jaką się jeszcze ma oznaczyć.

Skonfiskowane przez Niemcy okręty wojenne pozostają aż do zawarcia ogólnego pokoju pod niemieckim dozorem.

•

### Naokoło pokoju.

Na pierwszy plan wysuwa się chwilowo akcya partyi socyalistycznych w rozmaitych krajach. W piątkowym numerze podaliśmy rezolucyę konferencyi angielskich robotniczych organizacyi zawodowych w Derby, wzywającą socyalistów mocarstw centralnych do ogłoszenia celów wojennych. — Bułgarscy socyaliści oświadczyli się też za międzynarodową konferencyą, żądają jednakowoż w myśl hasła samostanowienia narodów przyłączenia obszarów zamieszkałych przez Bułgarów do państwa bułgarskiego. Na kongresie socyalistycznym w Rzymie otrzymała olbrzymią większość rezolucya skrzydła skrajnego (14.015 głosów wobec 2507 i 2505 dwóch innych rezolucyi) która udziela wotum nieufności parlamentarnej frakcyi socyalistycznej za słabą jej działalność opozycyjną od lutego 1917 r. Natomiast solidaryzuje się kongres z organem partyjnym »Avanti«.

W berlińskim »Vorwärts« zamieszcza poseł Ebert, drugi po Scheidemannie przewodniczący partyi socyalistycznej (większości) w Niemczech, artykuł o możliwościach międzynarodowej konferencyi socyalistycznej i stanowisku socyalistów niemieckich. Ebert oświadcza, że socyaliści niemieccy stoją nadal na stanowisku, sprecyzowanem w memorjale sztokholmskim, są za niezależnością Belgii i nie uważają pokoju wschodniego za niezmienny. Ebert zarzuca Hendersonowi i socyalistom koalicyi jednostronność, gdyż ci żądają samostanowienia dla ludów Europy od Alzacyi-Lotaryngii do półwyspu bałkańskiego, a zapominają o ludach poza Europą. Uchwały socyalistów koalicyi nie dają podstawy do porozumienia — oświadcza Ebert. Ale mimo to są socyaliści niemieccy gotowi dążyć do usunięcia nieporozumień z całą międzynarodówką.

Znamiennem jest, że poseł Ebert odbył 6 bm. z Hertlingiem dłuższą konferencyę, a z Berlina dochodzą wieści, o zamiarze powołania do rządu posłów Scheidemanna i Erzbergera.

Ten ostatni, duchowy inicyator słynnej rezolucyi pokojowej Sejmu Rzeszy, udzielił reprezentantowi pewnego dziennika w Chrystyanii wywiadu w kwestyi obecnego stanu pokojowego ruchu, wyrażając się następująco:

»Ruch pokojowy wzrasta olbrzymimi krokami we wszystkich krajach. Im dłuższa i krwawszą wojna, tem gwałtowniejszym staje się ruch pokojowy. Wszystkie narody neutralne tworzą już dziś ligę pokoju, która nie odbywa wprawdzie posiedzeń, ale tem stanowczej przy rosnącej nędzy światowej tęskni za pokojem. Minął przeszło rok, jak sejm Rzeszy w swej pamiętnej deklaracyi pokojowej wskazał światu drogę do zakończenia wojny. Liczba zwolenników pokoju, zwalczanych początkowo twardo wewnątrz kraju, a często błędnie zrozumianych za granicą, wzrosła we wszystkich krajach. Sam prezydent Wilson powoływał się na nich.«

Na zapytanie: »Kto jest przeciwnikiem pokoju?« — objaśniał Erzberger: »Przeciwnikami pokoju są niebezpieczne złudzenia i polityczne tchórzostwo. Niebezpieczne złudzenia opanowują jeszcze wiele głów w obu walczących grupach mocarstw. Jeżeli koalicya wierzy, że może powalić Niemcy na kolana, zniszczyć mocarstwa centralne, to wiara ta jest zbrodniczą illuzyą, która nigdy czynem się nie stanie, a którą koalicya musi zapłacić krwią swoich synów. Narody nie umierają! Jeżeli jednak mała, ale głośna gromada aneksyonistów u nas mówi o obaleniu Anglii i jej sprzymierzeńców, to jest również niebezpieczną illuzyą, — trwały pokój nastąpi tylko przez pojednanie i porozumienie.

Polityczne tchórzostwo polega na tem: Jest bezspornym faktem, że większość narodów chce pokoju. Miliony nie mają innego życzenia nad rychły a trwały pokój. Ale jak niewielu wypowiada to otwarcie i wyraźnie! Praca za pokojem jest cenną, ale też ciernistą drogą. Mógłbym o tem coś interesującego opowiedzieć z ostatniego roku. — Szczere koła wzdrygają się wystąpić otwarcie za zakończeniem wojny, aby nie wystawić się wprost na śmieszne docinki o braku miłości ojczyzny. Kto jednak ojczyznę swoją rzeczywiście kocha, musi wystąpić przeciw zamieraniu Europy. Im dłużej trwa wojna, tem pewniej nastaje bolszewizm światowy w jednej lub drugiej formie.

**Nie rozumiem dlatego, dlaczego właśnie posiadające koła we wszystkich krajach nie podniosą się jednomyślnie za pokojem pojednawczym.**

**Cała kultura jest zagrożona!**

Utrzymanie kultury i posiadania stały się najważniejszymi celami wojennymi wszystkich narodów.

Na pytanie o wynik wojny światowej wyraził się poseł Erzberger: »Ten nigdy nie rozumiał ducha wojny światowej, który zwycięstwo łączył z kilku kwadratowymi metrami dodatkowych pasów, z aneksyą grzbietu górskiego, z liczeniem większego lub mniejszego odszkodowania wojennego. Rezultatem wojny światowej może być tylko zwycięstwo prawa przez związek narodów. Związek narodów nie jest fundamentem, lecz duchem dla ochrony wszystkich narodowości.«

W wywiadzie z redaktorem »N. Fr. Pr.« wyraził się wielki wezyr turecki, Talaat Pasza, bawiący obecnie we Wiedniu, o widokach pokoju. »Obecną sytuacyę oceniam tak, że przed zimą będziemy mieli pokój. Tę moją nadzieję opieram na logice faktów, która wreszcie musi zwyciężyć. Wojna się w swoich wysiłkach mniej więcej wyczerpała. Dalsze prowadzenie wojny jest widocznie bezcelowe, nie mówiąc już o moralności i ludzkości. Nasi wrogowie, nie wyłączając Ameryki, wkrótce dojdą do przekonania, że niema sensu dalej prowadzić wojnę. Wierzę w to mocno, że ten zwrot nastąpi jeszcze przed zimą.

---



# Rozprawa przeciw członkowi ochrany rosyjskiej w Tarnowie.

### Stosunki podczas inwazyi w świetle rozprawy sądowej.

Tarnów, 2. września.

W dniach 29., 30. i 31. sierpnia oraz 2. września rozegrała się przed sądem wojskowym z Krakowa, który specyalnie zjechał do Tarnowa, rozprawa na tle stosunków panujących tutaj w czasie inwazyi. Przed trybunałem, któremu przewodniczył major Pesch, a rozprawą kierował kapitan audytor Ziarkowec, stanął Natan Eisenberg, zwany powszechnie »Nute Melamed«, nauczyciel dzieci, poddany rosyjski, oskarżony o zbrodnię z § 327 kod. wojsk., którą popełnił przez to, iż a) wstąpił do ochrany rosyjskiej i służył w niej w czasie inwazyi rosyjskiej ze szkodą dla państwa i siły zbrojnej, b) szpiegował i wydawał w ręce władz rosyjskich żołnierzy austryackich, którzy z niewoli uciekli lub też konfidentów armii austr., którzy w Tarnowie przebywali, c) że użył swych wpływów i znajomości stosunków miejscowych przy pomaganiu władzom rosyjskim w ułożeniu listy jeńców cywilnych, d) że wymuszał od poddanych rosyjskich i innych większe kwoty pieniężne, pod presyą denuncyacyi, która groziła deportacyą, e) że werbował ludzi nieposzlakowanych do ochrany.

W tych czterech dniach przewinęło się przez salę sądową mnóstwo świadków, którzy w jaskrawych barwach przedstawili życie podczas inwazyi jako prawdziwą gehennę, oraz nieczarnie ludziom przez indywidua Eisenbergowi podobne zadawane.

Do wyświetlenia poszczególnych punktów oskarżenia przyczyniły się w szczególności zeznania świadków: Osterweila, Brota, Goldberga, Hirschhornowej, Dudka, dra Tertila i sierż. Krupy.

Osterweil, żołnierz, który aresztował Eisenberga w Warszawie, zeznał, że przebywał w czasie inwazyi w Tarnowie i tutaj wskazano mu Eisenberga jako człowieka niebezpiecznego, którego trzeba się strzedz: w połowie stycznia 1915 r. przystąpił do niego Eisenberg w towarzystwie naczelnika ochrany Antonowicza i nakłaniał go do wstąpienia w szeregi ochraniarzy, obiecując mu wielkie zyski. Świadek odmówił, ponieważ jednak ciągle go z tego powodu prześladowano, ukrył się. Z chwilą, gdy nasze wojska wkroczyły do Tarnowa, został świadek wzięty do wojska i odbywał swą służbę w Piotrkowie; tam dowiedział się, iż w Piotrkowie przebywa stary Eisenberg; po licznych wywiadach doszedł do adresu »Nuty«, który bawił w Warszawie; tam przyjechawszy, po poszukiwaniach spotkał Eisenberga na ulicy i kazał go aresztować.

Świadek Brot zeznał, iż został pod Łowczówkiem ranny i wzięty do niewoli. Z Tuchowa, gdzie przebywał, uciekł z niewoli i dostał się do Tarnowa, tu przyszedł do szynku Kostmana się pożywić i opowiadał swe przygody. Kostman zwrócił świadkowi uwagę na siedzącego w szynku Eisenberga. Tej samej nocy przybył Eisenberg z kozakami do matki Brotowej, legitymując się papierem ochrany, kazał świadka jako austryackiego żołnierza i szpiega aresztować. Brot dostał się przed sąd wojenny i w czasie procesu jedynym świadkiem obciążającym był Eisenberg. Z powodu braku dowodów świadka uwolniono i tenże wkrótce potem uciekł z niewoli poraz wtóry.

Goldberg przedstawił szereg faktów obciążających oskarżonego, a to, że Eisenberg w towarzystwie kozaków, zrabował mu sklep i t. d.

Świadek Dudek, który był jako konfident zajęty przy [illegible] armii, zeznał, iż spełniał swą pracę z poświęceniem się, widział Eisenberga codziennie w biurach ochrany oraz spacerującego we fraku i cylindrze z komendantem ochrany Antonowiczem. Z początkiem roku 1915 został świadek przez władze rosyjskie aresztowany i zaprowadzony do ochrany. Tam spotkał między innymi Eisenberga. Dyrektor ochrany Antonowicz rzucił świadkowi słowa »Ty awstryjski spion«. Świadek powiedział że nie, ale Eisenberg przytaknął dyrektorowi słowem »Tak«. Świadka wywieziono i postawiono przed sądem wojennym w Brześciu, a tylko swemu sprytowi zawdzięcza ocalenie.

Dr. Tertil odmalował stosunki inwazyjne i stwierdził, że wiedział o Eisenbergu, jako o członku ochrany, to też się go wystrzegał. Listy jeńców cywilnych nie układał magistrat lecz ochrana, a burmistrz sam i przez swych urzędników jak przez inż. Leuchtera interweniował w sprawie ich uwolnienia i to w dwu wypadkach z pomyślnym wynikiem. Sierżant Krupa zeznał, że aresztował Eisenberga za kuplerstwo, chcąc go uczynić nieszkodliwym, jednak pod groźbą komendanta rosyjskiego (groźbą powieszenia) musiał go wypuścić.

Inni świadkowie zeznali poszczególne fakta wymuszeń, oraz wywierania zemsty przez oskarżonego w ten sposób, że umieszczał ich na liście jeńców cywilnych (Spanier, Hirschhorn, Lion), oraz opisywali tryumfalny odjazd Eisenberga w karecie o czterech koniach w towarzystwie oficerów sztabowych.

Oskarżony wszystkiemu przeczył. Po wywodach rzeczoznawcy kap. sztabu gen. Primusa, prokuratora nadporucznika audytora Luska oraz obrońcy dr Bobera odbył trybunał naradę, po której ogłosił wyrok skazujący oskarżonego na cztery lata ciężkiego więzienia.

Przez cały czas rozprawy tłumy ludzi śledziły jej przebieg w skupieniu na sali sądowej. Mnóstwo zaś ludzi oczekiwało oskarżonego przed budynkiem, wyprawiając temu szkodnikowi społeczeństwa kocią muzykę.

## Z RUCHU WYDAWNICZEGO.

— »Maski«. Zeszyt dwudziesty piąty z dnia 1. września otwiera pełen siły wiersz polityczny Leop. Stalla, poczem Stef. Grabiński prowadzi dalej interesujący wątek swej noweli psychologicznej »Problemat Czelawy«. Edw. Leszczyński ogłasza wiersz liryczny pełen rzewnego wzruszenia, Kaz. Tetmajer dalszy ciąg powieści »Walka«, a p. Fr. Mirandola kończy swą groteskę antywojenną »Uproszczony sposób«. Uzupełniają część beletrystyczną przekłady z poezyi niemieckiej: z Dehmela i Nietzschego (tłómaczą Cezary Jellenta i J. Chełmirski). W przeglądzie Karol Irzykowski daje systematyczny przegląd tendencyi współczesnej beletrystyki niemieckiej. W części ilustracyjnej spotykamy reprodukcye nowych dzieł Józefa Mehoffera (Studyum, Dwa Portrety), Vlast. Hofmana (Puste gniazdo), St. Wyspiańskiego (winiety z »Zielnika«, »Sylwety historyczne«) oraz dalszą seryę świetnych rawsze karykatur politycznych Kaz. Sichulskiego (posłowie: Rosner, Kędzior, Gross, Breiter, Gölz, Adler).

Numer, mimo rosnących kosztów i trudności technicznych wydany wytwornie, przynosi treść wyborową, żywą i aktualną i świadczy o niesłabnącym rozwoju tego ze wszech miar na poparcie zasługującego wydawnictwa. Adres »Masek«: Kraków, ul. Wolska 19.

## ZE SPORTU.

Z żydowskiego ruchu sportowego.

**Dzień sportowy »Hakoah«** we Wiedniu urządzony dnia 4. b. m. na placu »Hohe Warte« przy tłumnym udziale publiczności był godną i piękną demonstracyą starań i pracy tego z dnia na dzień wyżej się pnącego żyd. Tow. sportowego. Match footballowy z bratnią drużyną »Vivo es Athletical Club« z Budapesztu wypadł na korzyść »Hakoah« w stosunku 5 : 0. Goście wystąpili z 4-ma rezerwowymi graczami. Naogół jednakże gra była piękną i stała na wysokim poziomie. — Zawody lekko-atletyczne poprzedziły match i wykazały w konkurencyi z pierwszorzędnymi reprezentantami klubów wiedeńskich wysoką klasę »Hakoah«. — Rywalizowały ze sobą W. A. F., »Vienna«, »Wac« i »Hakoah«. — Nagrodę w pięcioboju (skok w dal, rzut kulą, skok o tyczce, bieg na 400 m, bieg rostawny 1×2×3×400 m) zdobył »Hakoah« w 21 punktach (Waf. 21 p., Wac. 10 p., Vienna 8 p.) Wspaniała ta uroczystość zakończona została bankietem, na którym imieniem zach. austr. Związku gimn. żyd. przemawiał p. Kien, imieniem Vienny dr. Jakobovics, a z ramienia »Hakoah« K. A. dr. Körner i Artur Baar.

»Hagibor« — »Hechawer« 3 : 1. Dwa nowo założone żyd. kluby we Wiedniu (»Donau« nazywa się obecnie »Hagibor«) rozegrały między sobą match, który wykazał bardzo dobry materyał sportowy i wielki postęp w rozwoju tych młodych drużyn.

»Hagibor« (Wiedeń) — »Germania (Schwechat) 2 : 3

»Hasmonea II.« — »Czarni II.« (Lwów) 2 : 2.

**Makkabi — Kraków.** Powoli zaczyna się ruch sportowy żyd. naszego miasta koncentrować około »Makkabi«. Utworzono sekcyę footballową i lekko-atletyczną. Praktyczna działalność ma już w najbliższym czasie nastąpić. Sekcya finansowa ma za zadanie powiększyć środki materyalne Tow. i dać w ten sposób podstawę do racyonalnego uprawiania sportu. Również akcya na żydowski park sportowy zaznacza żywsze tempo i spodziewać się należy, że społeczeństwo żydowskie Krakowa, nasza młodzież i inteligencya nie ustąpią pod tym względem innym miastom, innym społeczeństwom i poprą jak najusilniej ten ważny i pożyteczny cel.

**Datki na żydowski Park Sportowy w Krakowie.** Po 50 K: Kepler Wiktor, E. Stiulowa.

Po 10 K: Lt. Siódmak Jakób, dr. Wanderer Roman, Leser Henryk, Friedmann Leon, Müller Zygfryd, Abrahamowicz Leon, Wanderer Leon, Ginger Fryc, Silbermann Dorek, Krieger Jakób, Ohrenstein Hieronim, Hakower Gustaw, dr. Lebenheim Zygm., Linzner Henryk, Schnür Samuel, Scherer Wiktor.

Po 5 K: Wahrhaftig Filip, Hirschberg Eda, Feil Mundek, Silberspitz Zygmunt, Schwarz Naftali, Sauer Oskar.

Po 4 K: Sperling S., Reiss S., dr. Aleksandrowicz Karol. — Zebrane w kawiarni przez Scheuera Henryka 41.20 K, zebrane przez Fischera Józefa 38 K. IV. wykaz razem 369.20 K. Ogólna suma 6471.20 K.

— **I. Zjazd kierowników szomrowych w Galicyi.** Ostatnio (29—31 lipca) odbył się w Tarnawie wyżnej obok Turki n. Str. pierwszy zjazd kierowników szomrowych, w którym brało udział 600 szomrów i szomrołek. Po otwarciu zjazdu przez naczelnika dra Eliezera Riegera złożył Horowitz sprawozdanie z działalności Naczelnej Rady szomrowej. Następnie wygłoszono szereg referatów: Reiss (Wiedeń) mówił o stosunku szomru do ogólnego ruchu młodzieży; Rebhahnówna (Przemyśl) referowała o wychowaniu szomroth; Klinghofer (Wiedeń) i Handel (Stryj) podali plan organizowania warstw niestudenckich (jakoto akademików, handlowców i t. d.). Pogadanki, które się odbyły po każdym z referatów, przyczyniły się do wyświetlenia całego szeregu kwestyi, które były przedmiotem obrad. Następnie wybraną została nowa Rada Naczelna, składająca się z 17 członków z naczelnikiem drem Riegerem na czele. Niepogoda uniemożliwiła niestety odbycie dwudniowej wycieczki w Karpaty, która miała być uwieńczeniem zjazdu. — Siedzibą Naczelnictwa pozostaje nadal Wiedeń.

## Ze świata.

— **Egzotyczny gość w Wiedniu.** W zeszłym tygodniu bawili we Wiedniu ciekawi goście. Szejk szczepu arabskiego Senussów Achmed-Szeryf, przyjechał z Trypolisu przez Polę i zamieszkał w hotelu Imperial. Szejk Achmed-Szeryf stoi już od dawna na czele ruchu antywłoskiego w Trypolisie, a wszelkie próby Włochów zjednania go dla siebie, spełzły na niczem. W ostatnich czasach krążyły znów pogłoski, że w Trypolisie, o ile jest jeszcze w rękach Włochów, wybuchło groźne powstanie, a Włosi chwycili się wszelkich możliwych środków, by je uśmierzyć.

Jak słychać, miał Szejk wraz z swem towarzystwem odbyć podróż z Trypolisu do Poli w niemieckiej łodzi podwodnej. Szejk i jego świta, złożona z 11 osób, noszących stroje narodowe, zatrzymali się we Wiedniu parę dni, a potem wyruszyli w dalszą drogę do Konstantynopola, gdzie obecnie bawią.

— **Konkurs na czasie.** Fakultet prawniczy uniwersytetu berlińskiego rozpisał do nagrody królewskiej konkurs na następujące tematy: Pojęcia »ceny maksymalnej« i »zysku paskarskiego«, jak również pokrewne z tem pojęcia prawa wojennego, które mają być rozwiązane z punktu widzenia prawniczego i ekonomicznego.

— **Lekarz Disraeliego.** W Londynie zmarł w 94. roku życia lekarz przyboczny Disraeliego, dr. Józef Kidd. Dr. Kidd towarzyszył lordowi Beaconsfield na kongres berliński, gdzie Beaconsfield zachorował. Znajdował się w pokoju chorego, gdy Bismark miał z lordem ostatnią konferencyę przed ukończeniem układów berlińskich.



Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki nakład gazet« pod zarządem J. Stellego w Krakowie.